

Rozdział 1 Wprowadzenie do baz danych

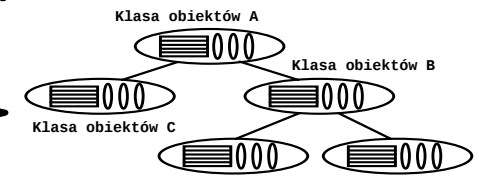
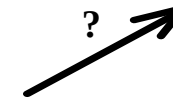
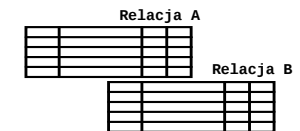

Model danych

Obiekty świata
rzeczywistego

Obiekty modelu danych

Funkcje systemu zarządzania bazą danych

Wymagania

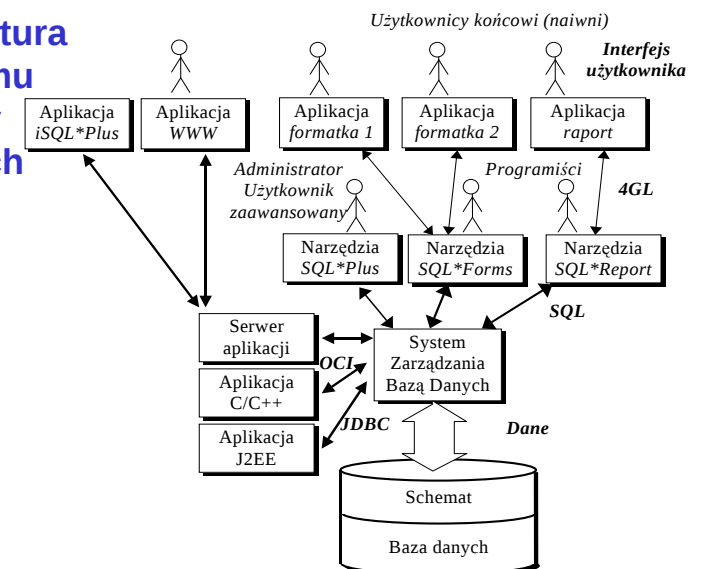
- spójność bazy danych po awarii
- trwałość danych
- wielodostęp
- poufność danych
- wydajność
- rozproszenie danych

Funkcje SZBD

- odtwarzanie bazy danych
- archiwizacja bazy danych
- zarządzanie współbieżnością transakcji
- identyfikacja użytkowników, autoryzacja dostępu, szyfrowanie danych, kontrola dostępu
- fizyczne struktury danych, optymalizacja zapytań
- dwufazowe zatwierdzanie transakcji, replikacja danych

Architektura systemu bazy danych

Definicja transakcji

Transakcja

Jest sekwencją logicznie powiązanych operacji na bazie danych, która przeprowadza bazę danych z jednego stanu spójnego w inny stan spójny. Systemy bazy danych umożliwiają łączenie operacji w transakcje i gwarantują poprawne zarządzanie transakcjami.

- Transakcja przelewu kwoty N z konta A na konto B:

```
BEGIN.  
// Odejmij kwotę N z konta A;  
UPDATE konta.  
SET stan = stan - N.  
WHERE id_konta = A;  
// Dodaj do konta B kwotę N;  
UPDATE konta.  
SET stan = stan + N.  
WHERE id_konta = B;  
COMMIT;  
END.
```


Spójność bazy danych

Definicja

- Baza danych jest spójna jeżeli jej stan jest zgodny ze stanem reprezentowanego przez nią fragmentu świata rzeczywistego.
- Baza danych jest spójna jeżeli są w niej spełnione wszystkie ograniczenia referencyjne i integralnościowe.

Zagrożenia spójności bazy danych

- awarie sprzętu komputerowego i oprogramowania
- utrata danych w wyniku uszkodzenia pamięci masowej
- użytkownicy
- współbieżny dostęp do danych

Spójność bazy danych. Własności transakcji

A(tomicity) C(onsistency) I(solation) D(urability)

Atomowość

- zbiór operacji wchodzących w skład transakcji jest niepodzielny; albo zostaną wykonane wszystkie operacje transakcji, albo żadna.

Spójność

- poprawne wykonanie transakcji przeprowadza bazę danych z jednego stanu spójnego do innego stanu spójnego.

Izolacja

- transakcje są od siebie logicznie odseparowane. Mogą wzajemnie oddziaływać na siebie w taki sposób jak gdyby były wykonywane sekwencyjnie.

Trwałość

- wyniki zatwierdzonych transakcji nie mogą zostać utracone, niezależnie od awarii systemu.

Relacyjny model danych

Historia

Podstawy teoretyczne:

- E.Codd: „A Relational Model for Large Shared Data Banks”, rok 1970

Projekty badawcze (lata siedemdziesiąte):

- IBM System R, SEQUEL (1978)
- Berkley Ingres

Produkty komercyjne (lata osiemdziesiąte):

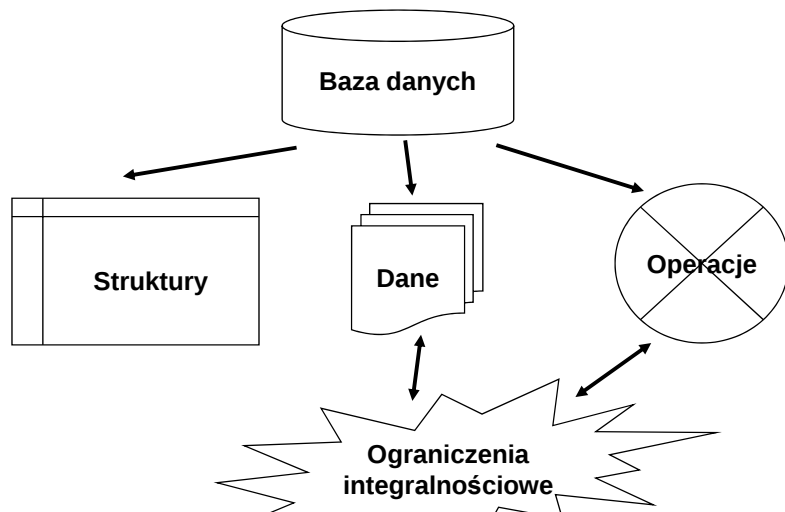
- Oracle (1979), Ingres (1979), DB2 (1982), Sybase, Informix, SQL Server
- Paradox, dBase
- Postgres, MySQL

Standard:

- SQL:2003

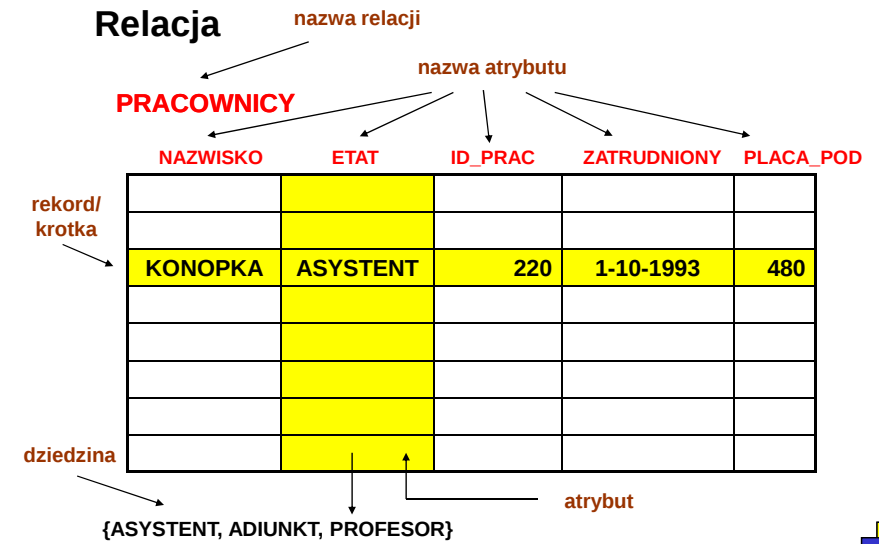
Model relacyjny

(c) Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej

9

Nazewnictwo

(c) Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej

10

Podjęcie relacyjne

Własności bazy danych

- Widziana jako zbiór relacji
- Nazwy relacji nie mogą się powtarzać
- Operatory: selekcja, projekcja, iloczyn kartezjański, połączenie, suma, przecięcie, różnica
- Dane nie są powiązane za pomocą żadnych wskaźników, powiązania między danymi tylko przez porównywanie wartości atrybutów
- Nieproceduralny język komunikowania się z bazą danych
- Użytkownik nie określa sposobu dostępu do danych i nie zna ich fizycznej organizacji

Własności relacji

- W relacji nie ma żadnych powtarzających się krotek
- W relacji nie ma atrybutów o powtarzających się nazwach
- Kolejność krotek w relacji jest całkowicie nieokreślona
- Wartościami atrybutów są dane atomowe
- Krotki są identyfikowane tylko i wyłącznie na podstawie wartości atrybutów, lokalizacja krotki nie ma żadnego wpływu na tożsamość krotki

(c) Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej

11

Schemat ćwiczebny

PRACOWNICY							
ID_PRAC	NAZWISKO	ETAT	ID_SZEFA	ZATRUDNIENIE	PLACA_POD	PLACA_DOD	ID_ZESP
100	WEGLARZ	DYREKTOR		68/01/01	1730	420,5	10
110	BLAZEWICZ	PROFESOR	100	73/05/01	1350	210	40
120	SLOWINSKI	PROFESOR	100	77/09/01	1070		30
130	BRZEZINSKI	PROFESOR	100	68/07/01	960		20
140	MORZY	PROFESOR	130	75/09/15	830	105	20
150	KROLIKOWSKI	ADIUNKT	130	77/09/01	645,5		20
160	KOSZLAJDA	ADIUNKT	130	85/03/01	590		20
170	JEZIEWSKI	ASYSTENT	130	92/10/01	439,7	80,5	20
180	MAPEK	SEKRETARKA	100	85/02/20	410,2		10
190	MATYSIAK	ASYSTENT	140	93/09/01	371		20
200	ZAKRZEWICZ	STAZYSTA	140	94/07/15	200		30
210	BIALY	STAZYSTA	130	93/10/15	250	170,6	30
220	KONOPKA	ASYSTENT	110	93/10/01	480		20
230	HAPKE	ASYSTENT	120	92/09/01	480	90	30

ETATY		
NAMIA	PLACA MIN	PLACA MAX
ADIUNKT	510	750
ASYSTENT	300	500
DYREKTOR	1280	2100
PROFESOR	800	1500
SEKRETARKA	270	450
STAZYSTA	150	250

ZESPOLY		
ID_ZESP	NAMIA	ADRES
10	ADMINISTRACJA	PIOTROWO 3A
20	SYSTEMY ROZPROSZONE	PIOTROWO 3A
30	SYSTEMY EKSPERCKIE	STRZELCKA 14
40	ALGORYTMY	WLODKOWICA 16
50	BADANIA OPERACYJNE	MIELZYNSKIEGO 30

(c) Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej

12